

Onderzoek onder voorzitters van Audit Commissies

Anna Newen en Irene Zondervan
25 Juni 2019
B4666

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

motivation
research and strategy

Inhoudsopgave

Achtergrond	3
Belangrijkste bevindingen	4
Conclusies	5
Methode en opzet	6
Resultaten	7
Verdieping	20
Bijlage	27

In opdracht van de NBA, heeft Motivaction International B.V. een onderzoek uitgevoerd naar het beeld van de accountant onder de voorzitters van de Audit Commissies van de 50 beursgenoteerde bedrijven.

Het onderzoek dient primair in kaart te brengen hoe de leden van de Audit Commissie van beursgenoteerde bedrijven, AEX- en AMX-fondsen aankijken tegen de prestaties die accountants leveren. Hiermee beantwoorden we de vraag: Doet de accountant in de ogen van deze doelgroep wat hij of zij doen moet en doet de accountant dat goed?

Bij de opzet van het onderzoek is de inbreng gevraagd van een VEB, Eumedion en VEUO als belanghebbende organisaties. Hun commentaren zijn verwerkt in de vraagstelling.

De **doelstelling** van het onderzoek luidt:

Achterhalen hoe de Audit Commissie voorzitters van de AEX en AMX fondsen aankijken tegen (de ontwikkeling van) de rol, werkwijze en toegevoegde waarde van de extern accountant.

De bijbehorende **probleemstellingen** luiden:

- Hoe ziet men de rol van de extern accountant?
- Hoe ziet men de werkwijze van de extern accountant?
- Wat is de houding van de extern accountant?
- Hoe beoordeelt men de prestaties?
- En wat is de ontwikkeling op deze punten?

Belangrijkste bevindingen

De belangrijkste bevindingen van het onderzoek luiden als volgt:

- 1. De sector heeft de juiste focus
- 2. De prestaties op traditionele aandachtgebieden zijn goed en doorgaans in lijn met het belang dat de voorzitters aan deze gebieden hechten
- 3. Verwachtingskloof: op de nieuwe aandachtsgebieden blijft de prestatie iets achter op het gepercipieerde belang
- 4. Voorzitters zien verbeteringen op traditionele en nieuwe aandachtsgebieden, maar uiten ook zorg over de toekomst

- 5. De houding van de accountants sluit aan bij de ethische code van de accountant
- 6. De communicatie tussen de accountant en de Audit Commissie is goed, maar er wordt meer toegevoegde waarde verwacht in het duiden van bevindingen
- 7. Accountant voegt waarde toe door begrip van de organisatie

* Houd 'Ctrl' ingedrukt en klik op het icoon om naar de pagina met toelichting te gaan.

Conclusies

Op basis van de resultaten trekt Motivaction de volgende conclusies:

Sector in de tang tussen regulering en flexibiliteit

Eisen vanuit wet- en regelgevers en toezichthouders dwingen de accountant tot een verhoogde concentratie op de traditionele aandachtsgebieden. Vanuit de markt heerst juist de wens om naast de formele controle ook toegevoegde waarde in de vorm van 'the bigger picture' te ontvangen: *minder compliance, meer professional judgement*.

De uitdaging waar de sector voor staat, luidt: is de sector in staat de toenemende externe regeldruk te weerstaan en de focus meer te leggen op relevantie en toegevoegde waarde? Op de as regulering versus flexibiliteit moeten keuzes gemaakt worden.

Gezamenlijk vuist maken voor aandacht voor nieuwe taken

Wil de sector gehoor schenken aan de vraag vanuit de markt, dan zal de sector – via de NBA - een gezamenlijk geluid moeten laten horen.

Een gezamenlijk geluid naar binnen toe, door nog meer nadruk te leggen op de houdingsaspecten die nodig zijn om deze (nieuwe) uitdagingen aan te gaan en deze verder te ontwikkelen. Daarnaast dienen best practices de ontwikkeling te helpen.

En een gezamenlijk geluid jegens de toenemende regeldruk. Dat accountants ten behoeve van het maatschappelijk belang en de toegevoegde waarde voor hun klanten meer aandacht dienen te schenken aan de nieuwe taken. Zonder dat de kwaliteit en zorgvuldigheid van de traditionele taken in het geding komt.

Kwantitatief onderzoek

- Dit onderzoek is uitgevoerd door middel van een kwantitatief online onderzoek. Bij deze methode vullen respondenten de vragenlijst in alle rust en in eigen tempo in achter de eigen computer. Daarnaast kunnen respondenten zelf het moment kiezen waarop ze de vragenlijst invullen en geven ze via internet minder snel sociaal wenselijke antwoorden.

Vragenlijst

- De vragenlijst bestaat uit 18 vragen, waarvan 4 open vragen. Bij elke vraag stond bovendien een open tekstvak, waarin de respondenten hun antwoord optioneel konden toelichten.
- De gemiddelde invultijd van de vragenlijst bedroeg circa 17 minuten.
- In de vragenlijst zijn de volgende onderwerpen aan bod gekomen: belang van en prestatie op aandachtsgebieden, ontwikkeling door de tijd heen, houding van de accountant en communicatie rondom de externe audit.

Doelgroep en steekproef

- Het onderzoek is uitgevoerd onder voorzitters van de Audit Commissies van de 50 beursgenoteerde bedrijven.
- De voorzitters van de Audit Commissies zijn met een aankondiging van het onderzoek benaderd door hun contactpersonen bij de verschillende accountantskantoren. Voorzitters die hun toestemming voor deelname gaven, zijn vervolgens door Motivaction benaderd door middel van een uitnodigingsmail. Daarna zijn nog twee reminders en een last call verstuurd.
- Twee respondenten zijn voorzitter van twee commissies. Zij hebben één uitnodiging ontvangen met de vraag bij het invullen van de vragenlijst één organisatie in gedachten te houden.
- Tijdens de veldwerkperiode is aan 35 voorzitters een uitnodigingsmail gestuurd. 24 voorzitters hebben de vragenlijst in zijn geheel ingevuld. Dit is 50% van de totale populatie.
- Het veldwerk is uitgevoerd in de periode van 3 juni 2019 tot en met 17 juni 2019.

Resultaten

In de resultatensectie onderbouwen we de belangrijkste bevindingen van het onderzoek met behulp van grafieken en cijfers. Elke bevinding wordt eerst tekstueel toegelicht. De grafieken die de bevinding en toelichting onderbouwen, volgen op de volgende pagina. Grafieken die een bevinding niet direct onderbouwen, maar wel een verdiepend inzicht bieden, kunt u inzien in het hoofdstuk verdieping. Hier wordt in de resultatensectie naar verwezen.

Koppelingen

De **blauwe** teksten en icoontjes zijn koppelingen binnen dit document. Houd 'Ctrl' ingedrukt en klik op het icoon/de tekst en u springt naar de bijbehorende pagina.

Traditionele en nieuwe aandachtsgebieden

In het onderzoek zijn de voorzitters gevraagd naar het belang van 14 aandachtsgebieden met betrekking tot de externe audit. Tevens zijn ze gevraagd om de prestaties van hun externe accountant op deze aandachtsgebieden te beoordelen. In deze rapportage maken we onderscheid tussen 'traditionele aandachtsgebieden' en 'nieuwe aandachtsgebieden'.

Met de traditionele aandachtsgebieden doelen we op de volgende onderwerpen:

1. Financiële verslaggeving: jaarrekening
2. Financiële verslaggeving: directieverslag
3. Financiële verslaggeving: rvc verslag
4. Risico's ten aanzien van significante waarderingen en schattingen van het management
5. Risico's ten aanzien van de continuïteit van de organisatie
6. Risico's op mogelijke fraude en corruptie en andere vormen van (financiële) criminaliteit

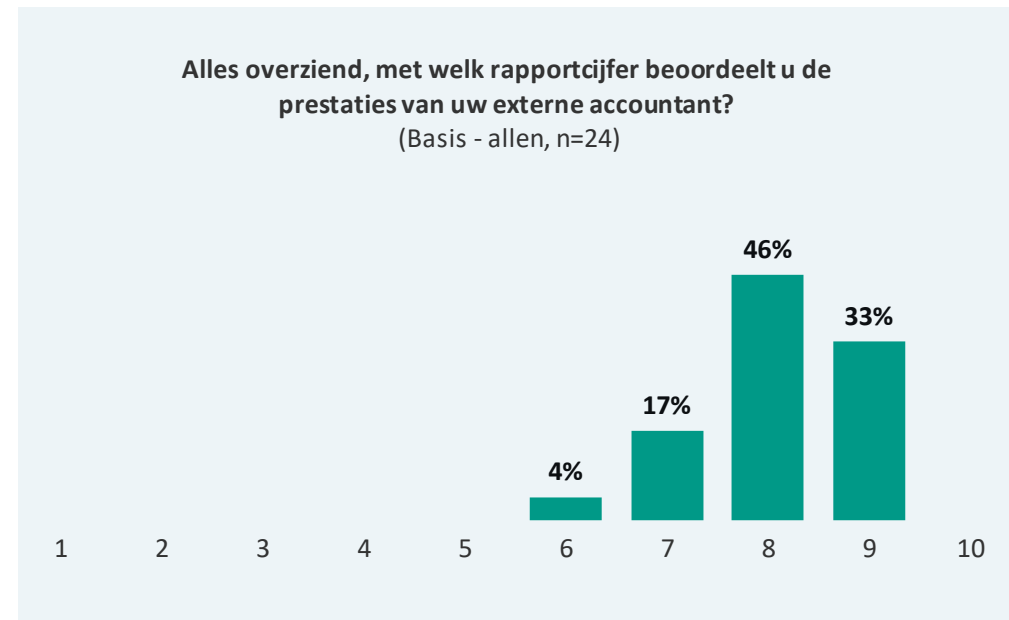
Met de nieuwe aandachtsgebieden refereren we aan de volgende onderwerpen:

7. Cyber security
8. Governance van de organisatie
9. Tone at the Top
10. Strategievorming
11. Duurzaamheid/MVO
12. Inzicht in de onderneming en haar omgeving
13. IT-systeem/omgeving
14. Beloning van het management

Beoordeling van de sector is positief

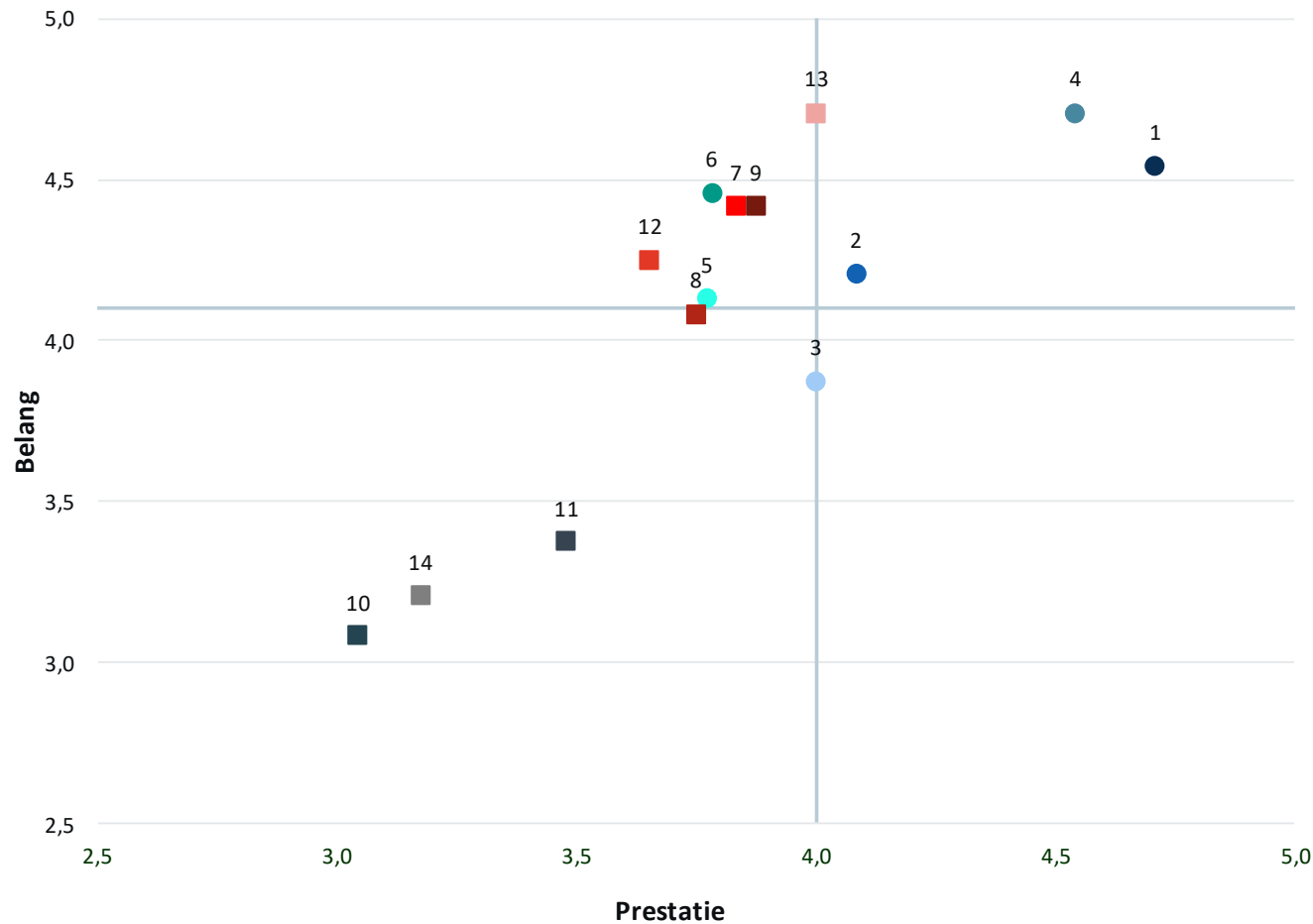
1. De sector heeft de juiste focus

Afgaand op de beoordelingen van de voorzitters over het belang van en de prestatie op de verschillende aandachtsgebieden, houden accountants zich met de juiste dingen bezig: op de aandachtsgebieden met een hoog gepercipieerd belang beoordelen de voorzitters de prestaties van de accountants hoog (bijv. 'de risico's t.a.v. significante waarderingen en schattingen van het management' en 'de financiële verslaglegging van de jaarrekening'). Op de aandachtsgebieden die zij als minder belangrijk beschouwen, is de beoordeling van de prestaties lager (bijv. 'strategievorming' en 'beloning van het management'). De focus op de juiste aandachtsgebieden in combinatie met goede prestaties is terug te zien in het rapportcijfer: de voorzitters beoordelen de accountants gemiddeld met een 8,1.

Houd 'Ctrl' ingedrukt en klik op het icoon om terug naar belangrijkste bevindingen te gaan.

Sector heeft de juiste focus

1. Financiële verslaggeving: jaarrekening
2. Financiële verslaggeving: directieverslag
3. Financiële verslaggeving: rvc verslag
4. Risico's ten aanzien van significante waarderingen en schattingen van het management
5. Risico's ten aanzien van de continuïteit van de organisatie
6. Risico's op mogelijke fraude en corruptie en andere vormen van (financiële) criminaliteit
7. Cyber security
8. Governance van de organisatie
9. Tone at the Top
10. Strategievorming
11. Duurzaamheid/MVO
12. Inzicht in de onderneming en haar omgeving
13. IT-systeem/omgeving
14. Beloning van het management

Prestaties doorgaans in lijn met belang

2. De prestaties op traditionele aandachtgebieden zijn goed en doorgaans in lijn met het belang dat de voorzitters aan deze gebieden hechten

De traditionele taken zijn het kloppend hart van het werk van de accountant en dat wordt door de voorzitters bevestigd. 'De financiële verslaglegging van de jaarrekening' en 'de beoordeling van risico's ten aanzien van significante waarderingen en schattingen van het management' zijn de twee onderdelen die door de voorzitters als uitermate belangrijk worden bevonden (gemiddeld respectievelijk 4,5 en 4,7 op een schaal van 5) en waarop de accountants qua prestaties excelleren (gemiddeld respectievelijk 4,7 en 4,5 op een schaal van 5). En ook op de andere traditionele aandachtsgebieden zijn de prestaties in lijn met het belang, op één gebied na: 'de beoordeling van risico's op mogelijke fraude en corruptie en andere vormen van (financiële) criminaliteit'. Hier blijven de prestaties (gemiddeld 3,8) achter op het belang (gemiddeld 4,5). Hoewel de meeste voorzitters aangeven dat er in de controle aandacht is voor het voorkomen van fraude en men onderkent dat de verantwoordelijkheid voor het opsporen van fraude niet in eerste instantie bij de accountant ligt, ligt de ruimte voor verbetering in een pro-actieve houding op dit thema.

3. Verwachtingskloof: op de nieuwe aandachtgebieden blijft prestatie iets achter op het gepercipieerde belang

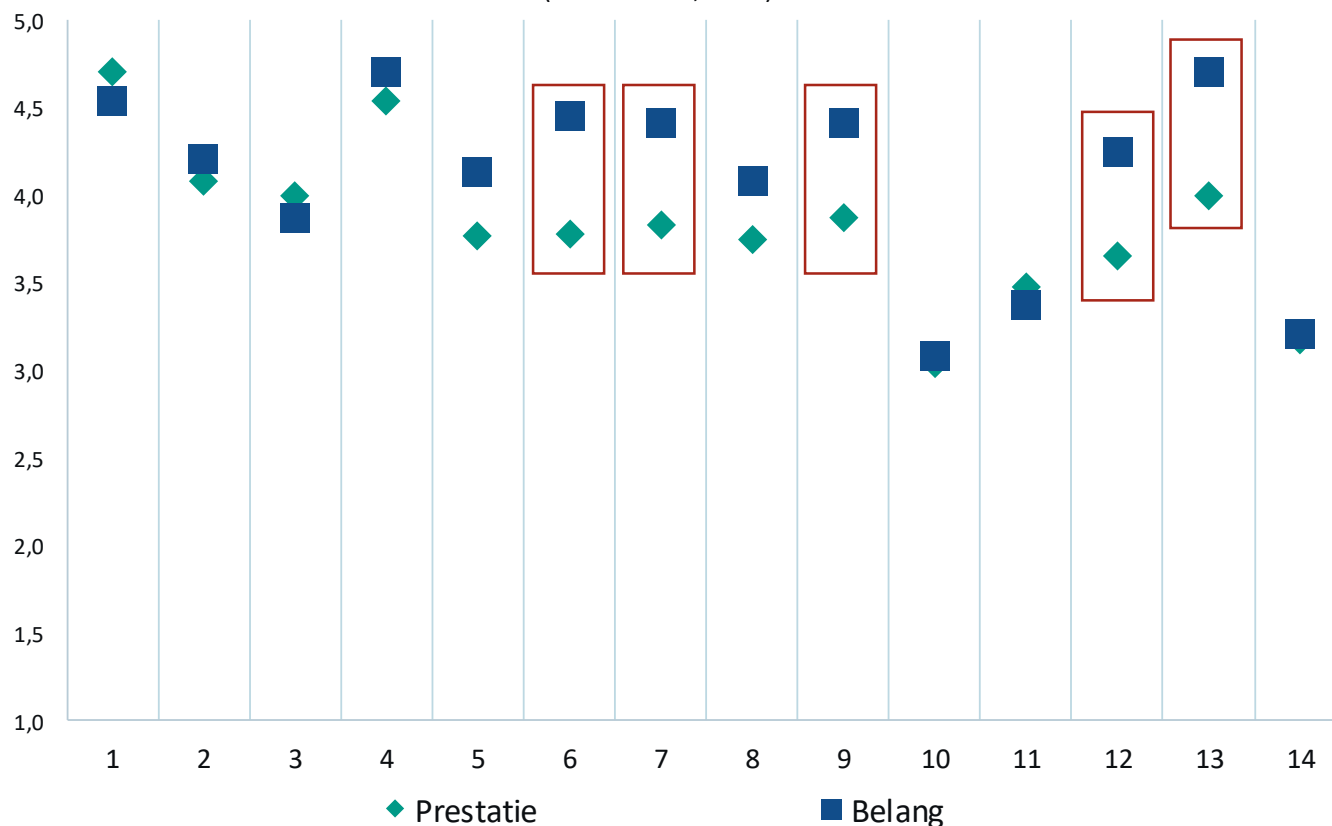
Om waarde toe te voegen aan de externe audit en de daaruit voortvloeiende rapportages zijn 'het begrip van de onderneming en haar omgeving' en de 'tone at the top' van belang. Hier blijven de prestaties (gemiddeld 3,7 en 3,9 op een schaal van 5) achter op het belang (gemiddeld 4,3 en 4,4). De nieuwe aandachtsgebieden met betrekking tot digitalisering ('IT-omgeving' en 'cyber security') winnen snel aan belang. Hier is het gepercipieerde belang (gemiddeld 4,7 en 4,4 op een schaal van 5) hoger dan de gepercipieerde prestaties (gemiddeld 4,0 en 3,8). Deze scores zijn ruim voldoende, maar (nog) niet op het niveau van de traditionele gebieden.

Houd 'Ctrl' ingedrukt en klik op het icoon om terug naar belangrijkste bevindingen te gaan.

Op vijf gebieden blijft prestatie achter op belang

De grafiek toont het verschil in tussen het gemiddelde belang en de gemiddelde prestatie van accountants
(Basis - allen, n=24)

Zie ook verdieping [1a](#) en [1b](#) voor traditionele aandachtsgebieden
en verdieping [2a](#) en [2b](#) voor nieuwe aandachtsgebieden

1. Financiële verslaggeving: jaarrekening
2. Financiële verslaggeving: directieverslag
3. Financiële verslaggeving: rvc verslag
4. Risico's ten aanzien van significante waarderingen en schattingen van het management
5. Risico's ten aanzien van de continuïteit van de organisatie
6. Risico's op mogelijke fraude en corruptie en andere vormen van (financiële) criminaliteit
7. Cyber security
8. Governance van de organisatie
9. Tone at the Top
10. Strategievorming
11. Duurzaamheid/MVO
12. Inzicht in de onderneming en haar omgeving
13. IT-systeem/omgeving
14. Beloning van het management

De kwaliteit van de externe audit vertoont stijgende lijn

4. Voorzitters zien verbeteringen op traditionele en nieuwe aandachtsgebieden, maar uiten ook zorg over de toekomst

Driekwart van de voorzitters vindt dat de kwaliteit van de accountants op de traditionele aandachtsgebieden de afgelopen vier jaar is verbeterd. Ondanks de discrepantie tussen belang en prestatie op de vier nieuwe aandachtsgebieden ziet een meerderheid (63%) van de voorzitters dat de inbreng van de accountants ook op deze aandachtsgebieden is verbeterd. Een uitgesproken positief geluid. Kijkend naar de algemene ontwikkelingen in de sector en de overall kwaliteit van de externe audit, geven een aantal voorzitters echter ook uitdrukking aan hun zorg: dat de werkzaamheden van de accountant niet moeten formaliseren door de toenemende regelgeving met als uiteindelijke consequentie een afname in kwaliteit en toegevoegde waarde van de externe audit voor de organisatie.

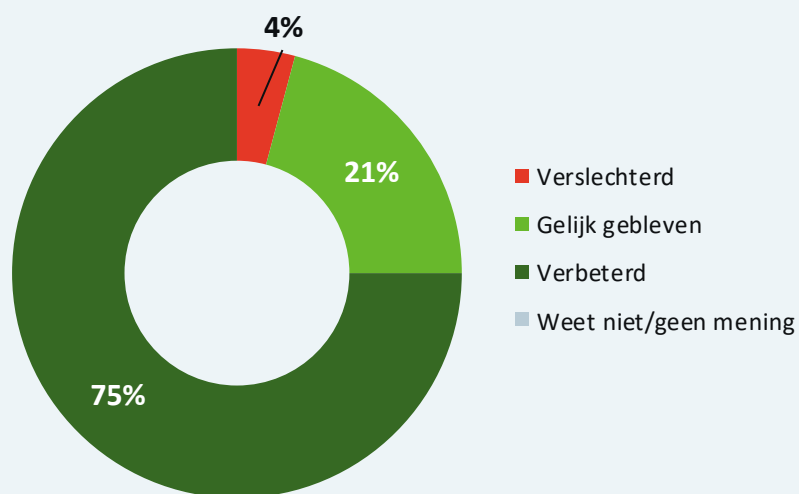

Houd 'Ctrl' ingedrukt en klik op het icoon om terug naar belangrijkste bevindingen te gaan.

Positieve ontwikkeling op aandachtsgebieden

Traditionele aandachtsgebieden

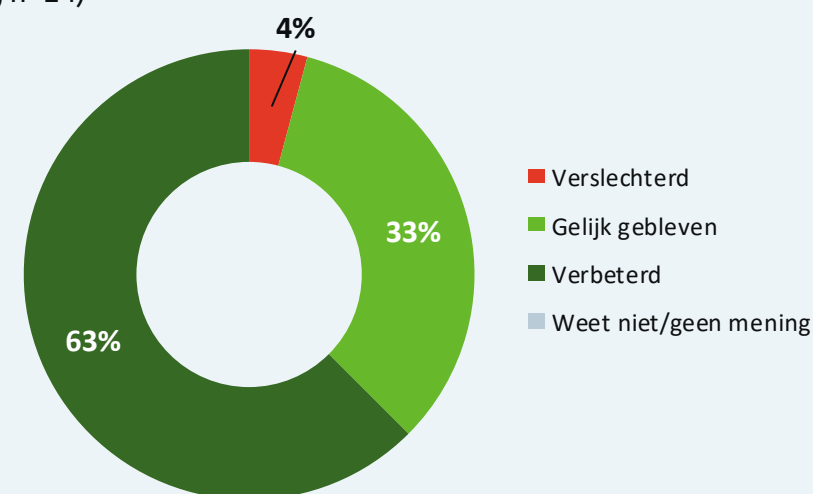
Heeft zich ten aanzien van de prestaties op deze gebieden de afgelopen 4 jaar een verandering voorgedaan? De prestaties op deze aandachtsgebieden zijn:
(Basis - allen, n=24)

"[...] De kwaliteit zit hem ook in de observaties en niet-formele bevindingen."

Nieuwe aandachtsgebieden

Heeft zich ten aanzien van de inbreng van de accountant op deze aandachtsgebieden de afgelopen 4 jaar een verandering voorgedaan? De prestaties op deze aandachtsgebieden zijn:
(Basis - allen, n=24)

Een voorzitter noemt in dit verband het gemis van objectieve 'best practices', wat de nieuwheid van (sommige) onderwerpen en de (relatieve) onervarenheid van de sector met de onderwerpen aanstipt.

"Meer algemene aandacht, maar vaak nog te weinig diepgang door het ontbreken van objectieve "best practices" vergelijkingen."

Accountant handelt volgens ethische code

5. De houding van de accountants sluit aan bij de ethische code van accountant

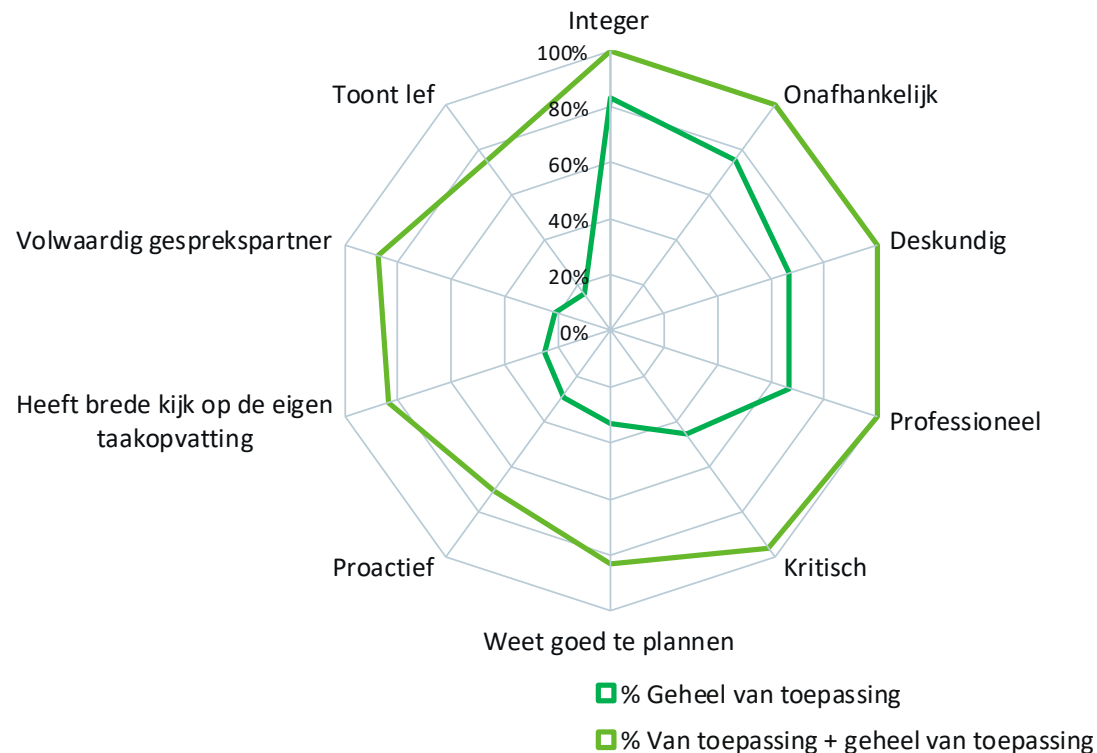
De voorzitters zien de accountant als uitermate integer (gemiddeld 4,8 op een schaal van 5), onafhankelijk (4,8), deskundig (4,7) en professioneel (4,7). Deze eigenschappen zijn essentieel voor een gedegen uitvoering van de kerntaken en zijn direct verbonden aan de ethische code van de accountant. Op de andere houdingsaspecten (kritisch (4,4), weet goed te plannen (4,1), volwaardig gesprekspartner (4,1), proactief (4,0), brede kijk op taakopvattingen (4,0) en toont lef (3,8) beoordelen de voorzitters de accountant eveneens goed, hoewel minder uitgesproken. Dit zijn de eigenschappen waar de nieuwe taken om vragen en die tevens van belang zijn voor een goede uitvoering van de externe audit.

Houd 'Ctrl' ingedrukt en klik op het icoon om terug naar belangrijkste bevindingen te gaan.

Voorzitters zien positieve ontwikkeling op houding

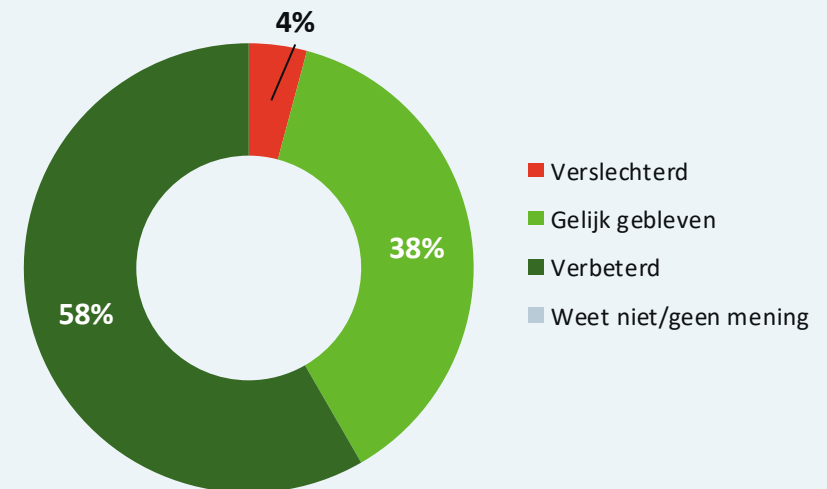
Hoe beoordeelt u uw externe accountant op de volgende houdingsaspecten?
(Basis - allen, n=24)

Zie ook [verdieping 3](#)

Houdingsaspecten

Heeft zich ten aanzien van deze houdingsaspecten de afgelopen 4 jaar een verandering voorgedaan?
(Basis - allen, n=24)

Ook op de verschillende houdingsaspecten ziet een meerderheid (58%) van de voorzitters een verbetering ten opzichte van vier jaar geleden. Een voorzitter zegt: *"De accountant is (nog) kritischer geworden en heeft ook de accenten verlegd naar o.a. cyber en fraudesignalen. Helaas ook (veel) meer vragen over documentatie."*

Markt heeft behoefte aan toevoegen waarde aan cijfers

6. De communicatie tussen de accountant en de Audit Commissie is goed, maar er wordt meer toegevoegde waarde verwacht in het duiden van bevindingen

De voorzitters zijn zeer te spreken over de communicatie van de accountant over zaken die direct met de externe audit te maken hebben: de controle-aanpak (gemiddeld 4,3 op een schaal van 5), de afwegingen in de controle (gemiddeld 4,3) en de uitkomsten van de controle (gemiddelde 4,5). De ruimte voor verbetering ligt met name bij het toevoegen van waarde aan de gevonden cijfers (gemiddeld 3,6), een competentie die een bredere kijk op de taakopvattingen en lef van de accountant verlangt.

7. Accountant voegt waarde toe door begrip van de organisatie

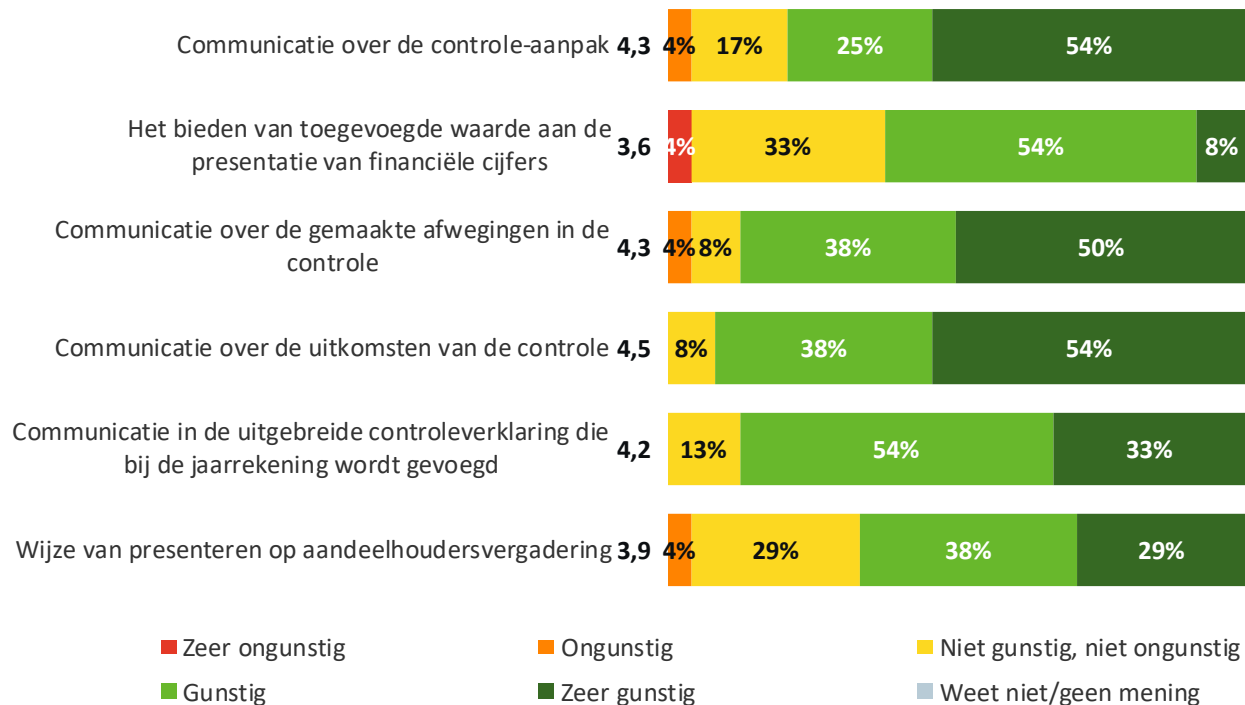
Het begrip van de organisatie omhelst volgens de voorzitters twee aspecten. Enerzijds het begrip van de strategie en het speelveld van de organisatie en anderzijds begrip van de cultuur door breed ingestoken communicatie. Een voorzitter vat dit als volgt samen: *“Het begrijpen van de missie, visie, strategie, business model, inrichting organisatie, tone at the top... En de kwaliteit van de uitvoering en daaruit voortvloeiende financiële rapportages zijn cruciaal. Soms richten de gesprekken van de accountants zich te veel op uitsluitend de CFO en zijn/haar direct reports en zouden juist bewust meer gesprekken tijdens de controle moeten worden aangegaan met andere key-managers / Executives in de organisatie.”*

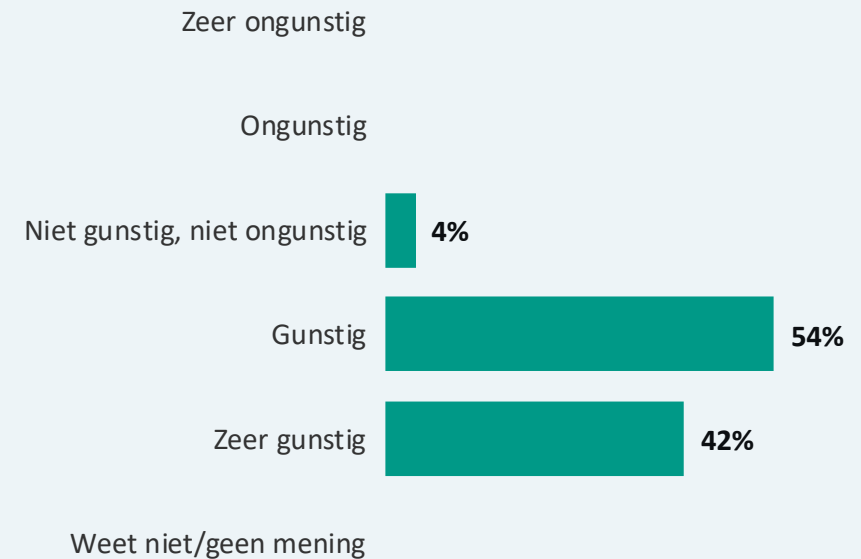
Houd 'Ctrl' ingedrukt en klik op het icoon om terug naar belangrijkste bevindingen te gaan.

Communicatie over externe audit is goed

Hoe beoordeelt u uw externe accountant op diens communicatievaardigheden
(schriftelijk en/of mondeling)? (n=24)

Hoe beoordeelt u - alles afwegende - de huidige kwaliteit van de interactie tussen controlerend accountant en audit commissie?
(Basis - allen, n=24)

Suggesties ter verbetering van de auditkwaliteit

Open vraag: Zijn er activiteiten of maatregelen die in uw ogen de auditkwaliteit kunnen verhogen? (Basis – allen, n=24)

De voorzitters suggereren meer professional judgement...

"Kwaliteit ligt al op een erg hoog niveau. Veel van de huidige activiteiten zouden mijns inziens efficiënter kunnen aangezien er veel focus blijft op het afdocumenteren van de bevindingen. Een activiteit belangrijker voor de regulator dan voor het bedrijf."

"Laten we voorkomen dat de auditor verstijft in de regelgeving. De kwaliteit zit hem ook in de observaties en niet-formele bevindingen"

"Wees zo pragmatisch mogelijk om te voorkomen dat het "true en fair" met alle technische regels verloren gaat."

"Vanuit het oogpunt van de klant zou het helpen als de focus op interne compliance minder zou worden en meer nadruk zou worden gelegd op het creëren van toegevoegde waarde tijdens het auditproces."

"Volgens mij bestaat het risico dat de algemene kwaliteit van de audit kan worden beperkt door de aandacht te richten op specifieke meeteenheden. Let op dat focus niet te veel op de individuele bomen komt te liggen in plaats van op het bos."

"Minder compliance, meer professional judgement."

... en aandacht voor de onderlinge relatie.

"Toch nog beter de cultuur in de organisatie betrekken. Wat zijn de consequenties van de tone at the top. De tone at the top heeft allerlei verschijningsvormen. Welke voorbeelden zijn positief en welke negatief."

"Meer nauwe samenwerking en samenspraak tussen onderneming en auditor inzake controle issues door het jaar heen."

"Een grondige betrokkenheid bij het auditcomité."

"Pro-actiever opereren en communicatie verder verbeteren."

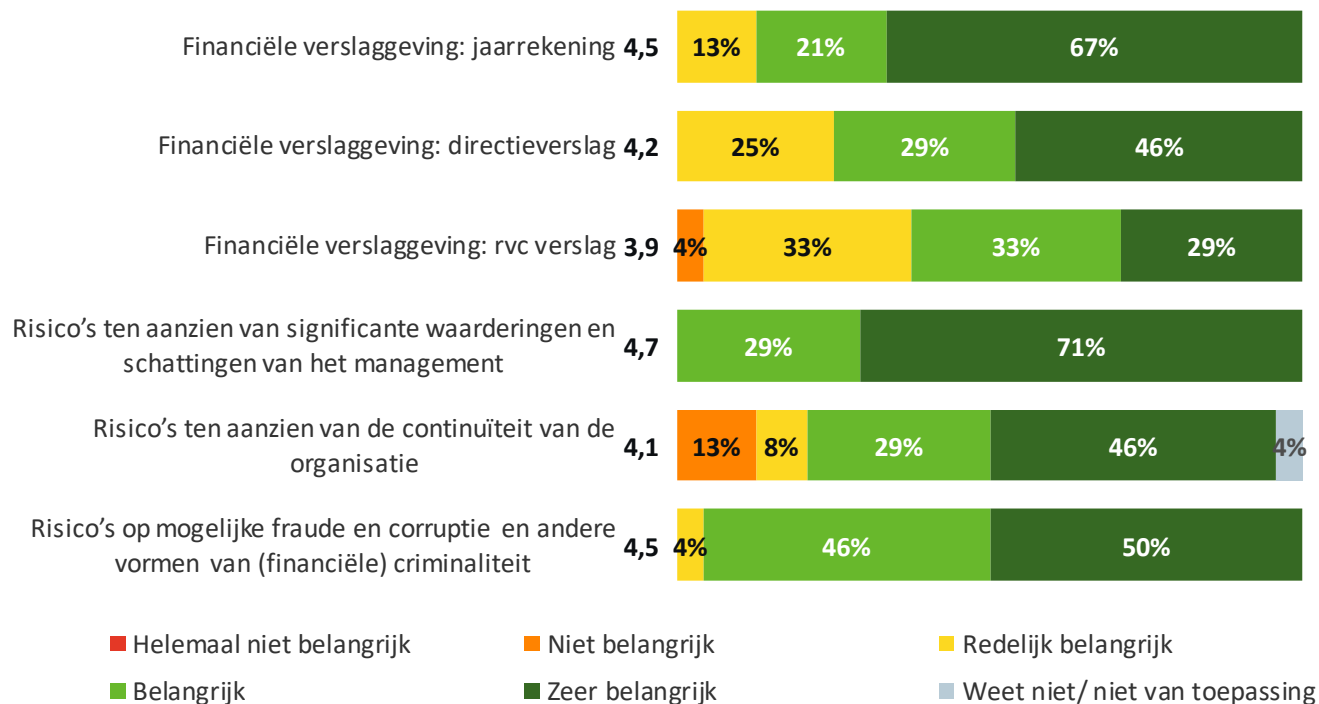
A hand holding a magnifying glass over a laptop keyboard. The magnifying glass is positioned over the keyboard, and the text 'Verdieping' is overlaid on the image.

Verdieping

Verdieping 1a | Belang traditionele aandachtsgebieden

Hoe belangrijk zijn in uw beleving onderstaande gebieden als onderdeel van de controle van de jaarrekening?
(Basis - allen, n=24)

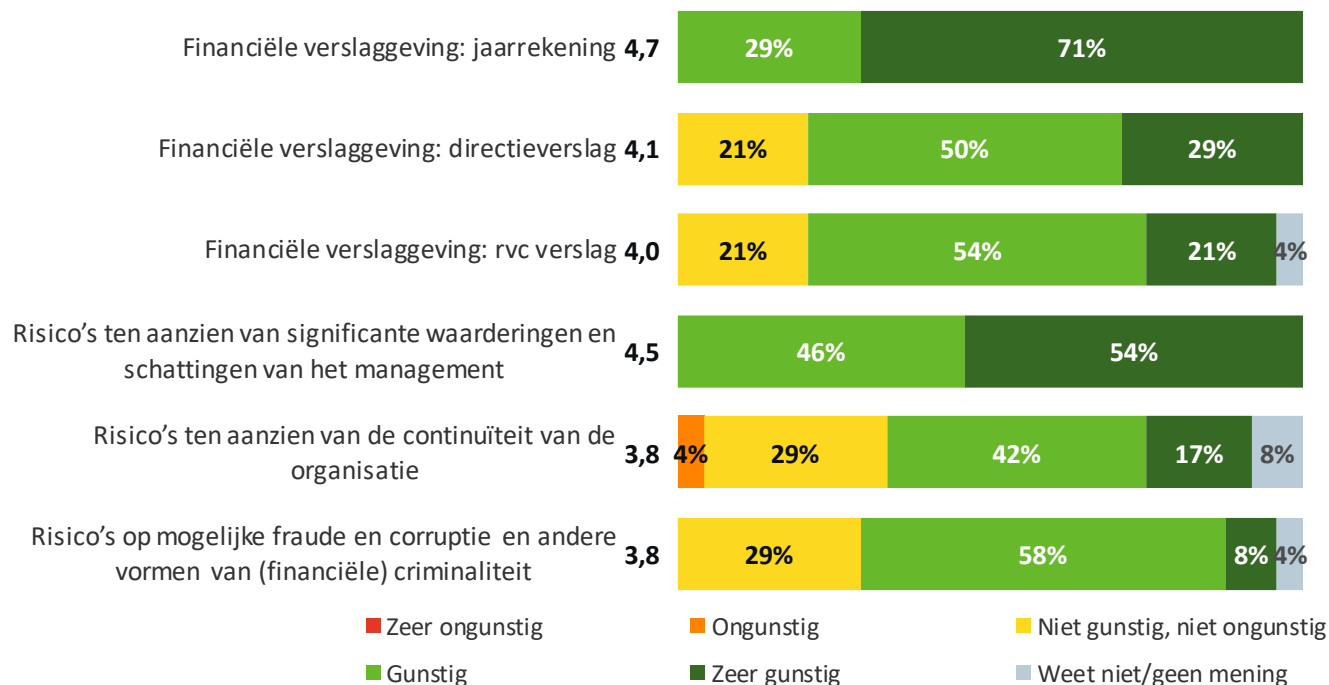
Toelichtingen op belang:

- “De controle dient zich te richten op alle belangrijke zaken (risico's, key-Control framework etc) die van invloed zijn op de juiste en volledige weergave van de financiële positie en prestaties van een organisatie en de adequate toelichting daarop. Ten aanzien van de andere verslaggevingen dient de volledigheid, juistheid en consistentie te worden bepaald.”
- “Toekomstgerichte beoordelingen zijn gebaseerd op strategische plannen van het bedrijf. De accountant kan hierover geen zekerheid geven, alleen de Raad van Commissarissen. De accountant kan wel zekerheid geven over de methodiek.”

[Terug naar overzicht](#)

Verdieping 1b | Prestatie traditionele aandachtsgebieden

Hoe waardeert u de kwaliteit van de controle van uw
externe accountant m.b.t. de volgende gebieden:
(Basis - Allen, n=24)

Toelichtingen op waardering:

- "De kwaliteit gedefinieerd als juiste focus en effectiviteit is over het algemeen gunstig. Het projectmanagement, risk-based approach, efficiency van processen c.q. de wijze waarop de controle wordt uitgevoerd, verdient nog veel aandacht."
- "De primaire verantwoordelijkheid voor het signaleren en mitigeren van risico's op mogelijke fraude ligt bij het management. Ik heb geen reden om te twijfelen aan de kwaliteit van de externe accountant in dit verband. Eventuele zwakheden in deze prestatie komen slechts naar boven als niet gesignaleerde risico's zich zouden gaan materialiseren. Dit is tot op heden nog niet gebeurd."
- "De accountant verschuilt zich achter het feit dat de controle niet gericht is op het opsporen van fraude en corruptie. Toch zou de accountant zich meer kunnen focussen op het aangeven van de risicogebieden."
- "De accountants zijn niet verantwoordelijk voor fraude, maar hun onafhankelijke beoordeling van de controleactiviteiten kan van onschatbare waarde zijn bij het voorkomen van financiële fraude."

[Terug naar overzicht](#)

Verdieping 2a | Belang nieuwe aandachtsgebieden

En hoe belangrijk zijn in uw beleving de volgende aandachtsgebieden voor het werk van de accountant?

(Basis - Allen, n=24)

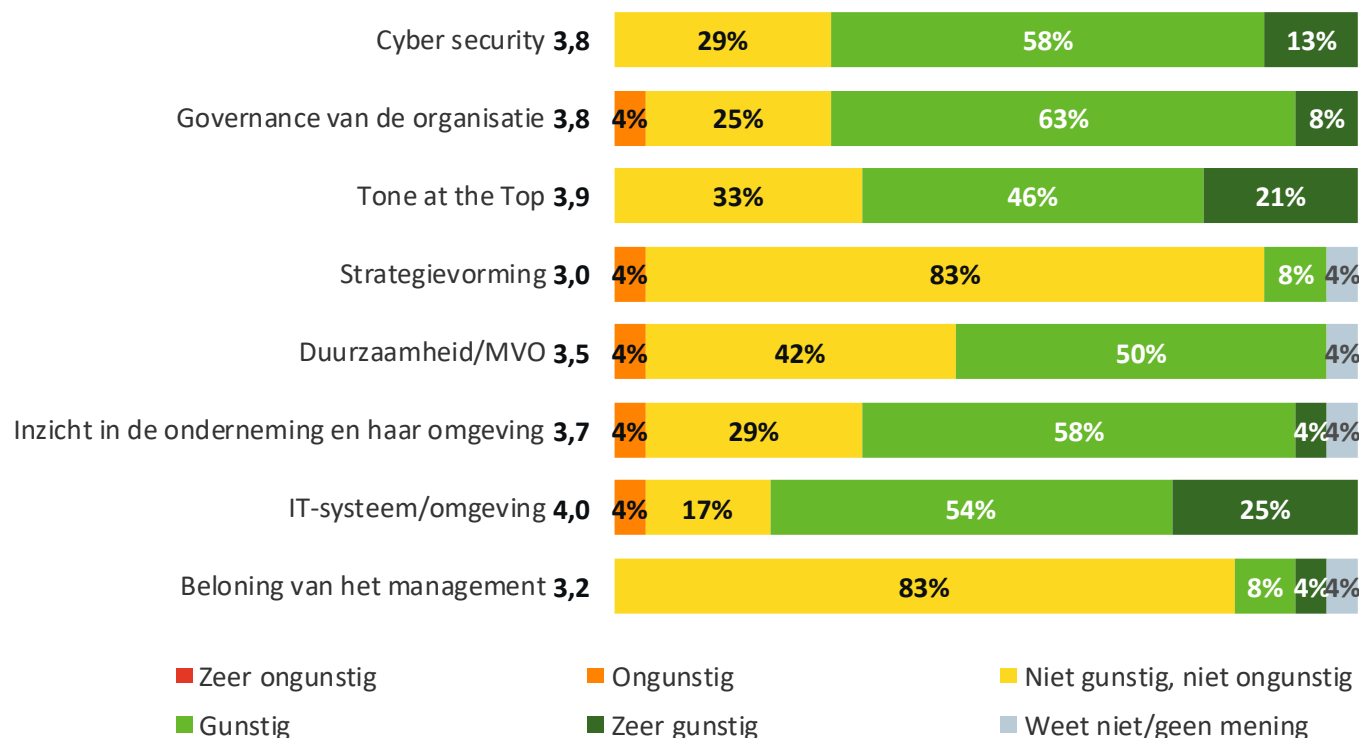
Toelichtingen op belang:

- “Het begrijpen van de missie, visie, strategie, business model, inrichting organisatie, tone at the top... En de kwaliteit van de uitvoering en daaruit voortvloeiende financiële rapportages zijn cruciaal. Soms richten de gesprekken van de accountants zich te veel op uitsluitend de CFO en zijn/haar direct reports en zouden juist bewust meer gesprekken tijdens de controle moeten worden aangegaan met andere key-managers / Executives in de organisatie.”
- “Veel van de voorgelegde punten zijn van belang voor de inschatting van risico's en kunnen dus in hoge mate waardeningen bepalen.”
- “Het is essentieel voor de accountant om de strategische context van de onderneming te begrijpen.”
- “Een aantal van deze aandachtsgebieden plaatsen de controle in een context. Het is belangrijk voor de auditor om de organisatie en de drijvende krachten binnen de organisatie te begrijpen. Vooral de tone at the top is van cruciaal belang.”

[Terug naar overzicht](#)

Verdieping 2b | Prestatie nieuwe aandachtsgebieden

En hoe waardeert u de inbreng van uw externe accountant
m.b.t. de volgende aandachtsgebieden:
(Basis - Allen, n=24)

Toelichtingen op waardering:

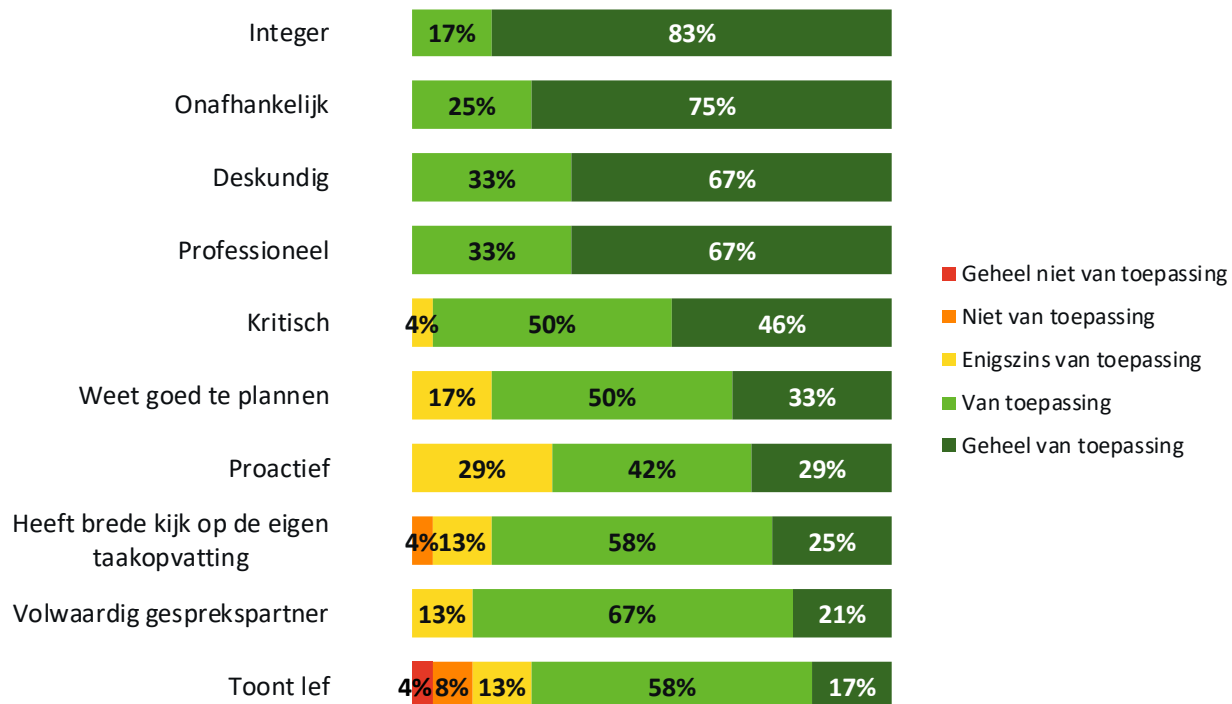
- “Accountantskantoren maken veel te weinig gebruik van heldere “benchmarks” zoals COBIT raamwerk en finance maturity profiles om de externe beeldvorming op objectieve wijze terug te koppelen. Het blijft soms bij geïsoleerde waarnemingen die niet in een breder perspectief worden geplaatst.”
- “De inbreng van de externe accountant op deze thema's is mogelijk relevant wanneer de bestuurbaarheid en/of continuïteit van de onderneming gevaar lopen. Dit is echter zelden het geval, zodat slechts sprake zal zijn van marginale toetsing van de meeste van deze thema's door de externe accountant. Zij zijn tenslotte geen extern consultant.”
- “De toegevoegde waarde op deze gebieden hangt zeer sterk samen met de positie die de accountant krijgt en neemt binnen de organisatie.”

[Terug naar overzicht](#)

Verdieping 3 | Houding van de accountant

Hoe beoordeelt u uw externe accountant op de volgende houdingsaspecten?

(Basis - allen, n=24)

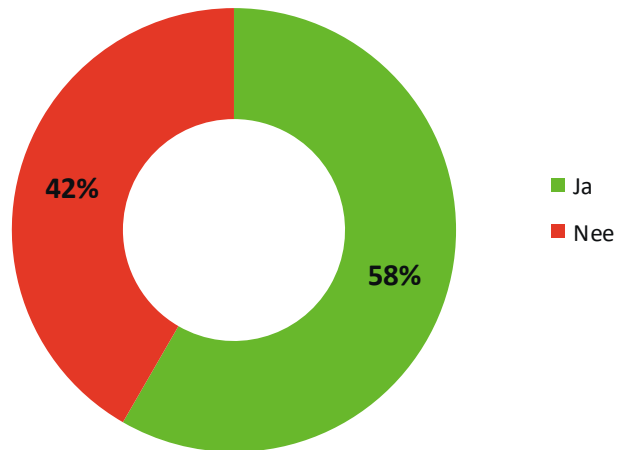
Toelichting op houding:

- “De accountant wordt steeds formeler en technischer.”

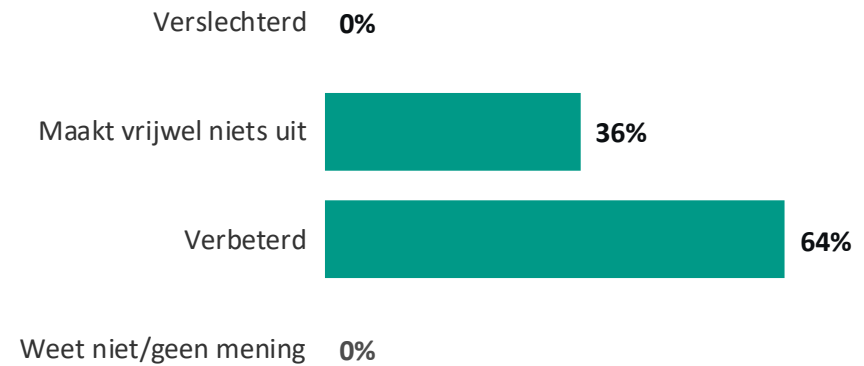
[Terug naar overzicht](#)

Verdieping 4 | Firmarotatie

Is er in de afgelopen jaren sprake geweest van een wisseling van accountant als gevolg van de verplichte firmarotatie?
(Basis - allen, n=24)

In hoeverre heeft de wisseling de controlekwaliteit beïnvloed?
(Basis - Antwoord ja, n=14)

Bijlagen

Bijlage 1 | Onderzoekstechnische informatie

Veldwerkperiode

Het veldwerk is uitgevoerd in de periode 03/06/2019 tot 18/06/2019

Methode respondentenselectie

- Uit een door de klant beschikbaar gesteld adressenbestand

Responsverantwoording online onderzoek

- In de veldwerkperiode is aan 35 personen een uitnodigingsmail verstuurd.

Bewaartermijn primaire onderzoeksbestanden

Digitaal beschikbare primaire onderzoeksbestanden worden tenminste 12 maanden na afronden van het onderzoek bewaard. Beeld- en geluidsopnames op cd en niet digitaal beschikbare schriftelijke primaire bestanden zoals ingevulde vragenlijsten, worden tot 12 maanden na afronden van het onderzoek bewaard.

Overige onderzoekstechnische informatie

Overige onderzoekstechnische informatie en een exemplaar van de bij dit onderzoek gehanteerde vragenlijst is op aanvraag beschikbaar voor de opdrachtgever.

Wij verminderen onze footprint

Motivaction
is ISO 14001-
gecertificeerd

Motivaction
gebruikt
energiezuinige
auto's

Motivaction
gebruikt groene
stroom

Motivaction
gebruikt uitsluitend
papier met een FSC-
label

Het auteursrecht op dit rapport ligt bij de opdrachtgever. Voor het vermelden van de naam Motivaction in publicaties op basis van deze rapportage - anders dan integrale publicatie - is echter schriftelijke toestemming vereist van Motivaction International B.V.

Beeldmateriaal

Motivaction heeft datgene gedaan wat redelijkerwijs van ons verwacht kan worden om de rechthebbenden op beeldmateriaal te achterhalen. Mocht u desondanks menen recht te kunnen doen gelden op gebruikt beeldmateriaal, neem dan contact op met Motivaction.

Pers- en publicatiebeleid

Het vermelden van de naam van Motivaction in persberichten en/of andere publicaties over door Motivaction uitgevoerd onderzoek is gebonden aan een aantal voorwaarden, zoals vastgelegd in ons [Pers- en publicatiebeleid](#).

Algemene voorwaarden

Artikel 1 – Algemeen

Deze Algemene voorwaarden zijn van toepassing op alle overeenkomsten tussen Motivaction International B.V. (hierna: de '**Opdrachtnemer**') en een (potentiële) opdrachtgever (hierna: de '**Opdrachtgever**') met betrekking tot door Opdrachtnemer te verrichten marktonderzoek (hierna: de '**Opdracht**').

Afwijkingen van deze Algemene voorwaarden kunnen uitsluitend schriftelijk worden overeengekomen en gelden alleen voor de Opdracht waarop zij van toepassing zijn verklaard.

De wijze waarop Opdrachtnemer onderzoek uitvoert, is gecertificeerd conform de ISO-20252-norm voor markt-, opinie-, en sociaal-wetenschappelijk onderzoek, de ISO-27001-norm en de ISO-26362-norm voor accesspanels. Het kwaliteitsmanagement systeem van Opdrachtnemer is gecertificeerd conform NEN-EN-ISO-9001 en NEN-ISO-20252.

Artikel 2 – MOA-voorwaarden

Voor zover in de onderhavige Algemene voorwaarden daar niet expliciet van wordt afgeweken, zijn op alle Opdrachten de Algemene voorwaarden van de MarktOnderzoekAssociatie Nederland (hierna te noemen: de '**MOA-voorwaarden**') van toepassing. De MOA-voorwaarden zijn te downloaden op www.moaweb.nl onder 'Over de MOA'. Op verzoek worden de voorwaarden toegezonden.

Artikel 3 – Offertes

Met inachtneming van het bepaalde in Artikel 3 van de MOA-voorwaarden gelden door Opdrachtnemer aan Opdrachtgever verstrekte offertes voor een termijn van 30 dagen na dagtekening van de offerte, terwijl Opdrachtnemer zich het recht voorbehoudt om na het verstrijken van deze termijn de planning en/of de kosten, in overleg met Opdrachtgever, aan te passen.

Artikel 4 – Intellectuele eigendomsrechten

Indien bij de uitvoering van de Opdracht door Opdrachtnemer gebruik wordt gemaakt van de door Opdrachtnemer ontwikkelde segmentatiemodellen 'Mentality' en/of 'BusinessLocus', dan wel van daarop gebaseerde nieuw ontwikkelde segmentatiemodellen, geldt dat alle (intellectuele eigendoms)rechten, zowel met betrekking tot die modellen als met betrekking tot de daarmee verzamelde data, aan Opdrachtnemer zullen (blijven) toebehoren.

Het voorgaande betekent, onder meer, dat ingeval Opdrachtgever de met de genoemde segmentatiemodellen verzamelde data van Opdrachtnemer ter beschikking heeft gekregen, Opdrachtgever deze niet zonder schriftelijke toestemming van Opdrachtnemer als basis voor ander onderzoek of doel (dan dat waarop de Opdracht betrekking had) mag gebruiken, of om welke reden dan ook aan derden ter beschikking mag stellen of door derden mag doen gebruiken, bij gebreke waarvan Opdrachtgever schadeplichtig jegens Opdrachtnemer.

Artikel 5 – Facturering

Met inachtneming van het bepaalde in Artikel 8 van de MOA-voorwaarden geschiedt de facturering in twee termijnen: tweederde bij de opdrachtbevestiging en éénderde na afronding van de Opdracht. Opdrachtnemer behoudt zich echter het recht voor van deze bepaling af te wijken en in één termijn te factureren bij opdrachtbevestiging; bedragen tot € 10.000,- zullen altijd in één keer gefactureerd worden.

Deze Algemene voorwaarden van Motivaction International B.V. zijn gedeponeerd bij de Griffie van de Arrondissementsrechtbank te Amsterdam onder nummer 58/2012, versie juni 2012.

Indien in deze offerte sprake is van het aanbieden van door Motivaction International B.V. ontwikkelde of te ontwikkelen software producten, dan zijn naast de Algemene voorwaarden Motivaction International B.V. de Algemene voorwaarden IT-Development Motivaction International B.V. van toepassing. Deze voorwaarden zijn te vinden op de website www.motivaction.nl onder 'Over Motivaction.'

Motivaction International B.V.

Marnixkade 109F
1015ZL Amsterdam

Postbus 15262
1001MG Amsterdam

020 589 83 83

info@motivaction.nl

www.motivaction.nl

Weet wat mensen drijft.

motivaction
research and strategy